Wagner István

Itália ege alatt

GALÉRIA - LXI. évfolyam, 16. szám, 2017. április 21.

Ezzel a kiállítási címmel csalogatja látogatóit a turisztikai szezon kezdetén a drezdai Albertinum 130 alkotással, egyrészt saját anyagából frissen restaurált, eddig sohasem látott műveket is válogatva, másrészt jelentős külföldi kölcsönzésekkel. Amikor Goethe 1816/17-es *Itáliai utazás*át publikálta és „Ismered-e a hont, hol a citrom virul” versét megírta, fokozta az érdeklődést a „bel paese” iránt. Camille Corot és William Turner vagy Oswald Achenbach és Max Klinger egyaránt felkereste a verőfény és a festői tájak, az ókori örökség és a reneszánsz kultúra mediterrán atmoszférája miatt. A példaképek illusztrálására a szász állami gyűjtemények gazdag tárházából antik plasztikák és XIX. századi szobrok éppúgy előkerültek, mint patinás festmények a régi mesterek galériájából.

A látogatót a bejáratnál Claude Lorrain *Acis és Galatea kikötői tájjal* (1657) című vászna köszönti, amely a látkép műfaját más témákkal egyenrangúvá tette, és aztán Nicolas Poussin közvetítésével évszázadokra mintát kínált. Aztán a változatos itáliai veduták impozáns tárháza következik, előbb a klasszicizmustól a romantikáig – lásd Julius Schnorr von Carolsfeld, Ernst Ferdinand Oehme, Ludwig Richter vagy Carl Blechen képeit –, majd a realizmus periódusáig, amikor az árkádiai álom a szabad ég alatt festett természeti tanulmányok nyomán szemléletében is közel került a valósághoz – például Oswald Achenbach vagy Adolph Menzel esetében. A XIX. század második felében az „Örök Város” hovatovább az ún. „német-rómaiak” tartós gyülekezési helyévé vált – mint Arnold Böcklin, Anselm Feuerbach vagy Hans von Marées –, akik ihletforrásként újra visszafordultak az ókori görög-római kultúrkör pogány mitológiájához avagy a reneszánsz óriásainak ezt feltámasztó remekműveihez. Az Európa északabbi fertályaiból a mediterrán déli régiókba zarándokolt, alig ismert kismesterek vagy világhírűvé lett kollegáik életkoruknak és érdeklődési területeiknek megfelelően írták meg egy folyton változó talján valóság vizuális krónikáját, az érintetlen természettől az agrikultúrán át az iparosodásig, ezzel párhuzamosan az ókori maradványoktól és középkori várromoktól a reneszánsz csodáin át a barokk, a klasszicizmus meg a modernebb urbanisztika műemléki látványosságaiig. A kiterjedt német nyelvterületről az olasz tanulmányutakra érkezett germán mesterek mellett híres külföldi kortársaik is méltó helyet kaptak ezen a széles nemzetközi seregszemlén, hogy ízelítőként ismételten csak Camille Corot, Johan Christian Dahl vagy William Turner nevét említsük. Így váltották egymást a kulturális turisták generációi gyalog és lóháton meg úti hintón, később vitorláson és gőzhajón vagy vasúton és nem utolsósorban gépkocsival. A „fin de siècle” nyomán az 1900-as századforduló a záró akkord, amikor Arnold Böcklin meghalt fiesolei utolsó lakhelyén, amikor müncheni tanulmányait megszakítva Paul Klee eljutott Nápolyig, hogy megcsodálja Hans von Marées itteni freskóit a zoológiai állomáson, ekkoriban Vaszilij Kandinszkij több hónapot töltött az északolasz Torinóban, Otto Julius Birbaum író és zsurnaliszta pedig publikálta az első old timer baedekert *Egy érzékeny utazás automobillal Berlintől Sorrentóig és vissza a Rajna mentén* címmel...

A kísérő rendezvények sokféleségén túl maradandó élményt nyújt két, egymást kiegészítő, elegáns album is a múzeum saját kiadásában, a Sandstein Verlag Dresden kivitelezésében, Heike Biedermann és Andreas Dehmer szerkesztésében. Az egyik az *Italienische Landschaft der Romantik – Malerei und Literatur* (A romantika olasz tájai – Festészet is irodalom) 104 oldalon 42 színes képpel, a másik az *Italienbilder zwischen Romantik und Realismus – Malerei des 19. Jahrhunderts* (Itáliai képek romantika és realizmus között – A 19. század festészete) 196 oldalon 133 repróval.

(Unter italischen Himmeln – Italienbilder des 19. Jahrhunderts zwischen Lorrain, Turner und Böcklin. Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Albertinum. Megtekinthető május 28-ig. Lapszámunk képeit a tárlat anyagából válogattuk.)